

Pokročilé programování na platformě Java

Úvod

O předmětu

- Petr Hnětynka
  - hnetynka@d3s.mff.cuni.cz
- <http://d3s.mff.cuni.cz/teaching/vsjava/>
- pokračování "Javy (NPRG013)"
  - předpokládá se základní znalost Javy (v rozsahu NPRG013)
- 2/2 Zk/Z

Zkouška/Zápočet

- zkouška
  - písemka
    - jako v zimním semestru
- zápočet
  - zápočtový program
    - viz další slide
  - zápočtový test
    - praktický test v labu
  - 3 domácí úkoly
    - aspoň 150 bodů
  - docházka na cvičení
    - více než 3 absence => aspoň 210 bodů z domácích úkolů

Zápočet

- napsání zápočtového programu
  - domluvit si zadání do **pátku 24. května 2019**
    - poslat mailem
    - přiměřeně složité téma
    - netriviálním způsobem využívat některou z technologií probíraných v předmětu
  - odevzdat nejlépe do konce června
    - nejpozději do září – **pátku 20. září 2019 12:00 (poledne)**
    - odevzdání buď emailem nebo osobně (pokud to bude nutné)

Přibližná osnova předmětu

- GUI
- hlubší pohled do jazyka Java
  - přehled a historie platformy Java
  - reflection API
  - generické typy, anotace
  - class loaders, security
- distribuované technologie: RMI,...
- komponentový model JavaBeans
- JEE: Servlety, EJB, Spring,...
- JME: CLDC, MIDP, MEEP
- RTSJ
- další technologie založené na platformě Java: Java APIs for XML, JDBC, JMX,...
- další jazyky kompilované do Java byte-code
- Android

JAVA

Java

Popularita

Feb 2019	Feb 2018	Change	Programming Language	Ratings	Change
1	1		Java	15.876%	+0.89%
2	2		C	12.424%	+0.57%
3	4	▲	Python	7.574%	+2.41%
4	3	▼	C++	7.444%	+1.72%
5	6	▲	Visual Basic .NET	6.95%	+3.02%
6	8	▲	JavaScript	2.848%	-0.32%
7	5	▼	C#	2.846%	-1.61%
8	7	▼	PHP	2.271%	-1.15%
9	11	▲	SQL	1.900%	-0.46%
10	20	▲▲	Objective-C	1.447%	+0.32%

http://www.tiobe.com/tiobe_index

Worldwide, Feb 2019 compared to a year ago:

Rank	Change	Language	Share	Trend
1	▲	Python	26.42 %	+5.2 %
2	▼	Java	21.2 %	-1.3 %
3	▲	Javascript	8.21 %	+0.5 %
4	▲	C#	7.57 %	-0.5 %
5	▼▼	PHP	7.34 %	-1.2 %
6		C/C++	6.23 %	-0.3 %
7		R	4.13 %	-0.1 %
8		Objective-C	3.04 %	-0.8 %
9		Swift	2.56 %	-0.6 %
10		Matlab	1.98 %	-0.4 %

<http://pypl.github.io/PYPL.html>

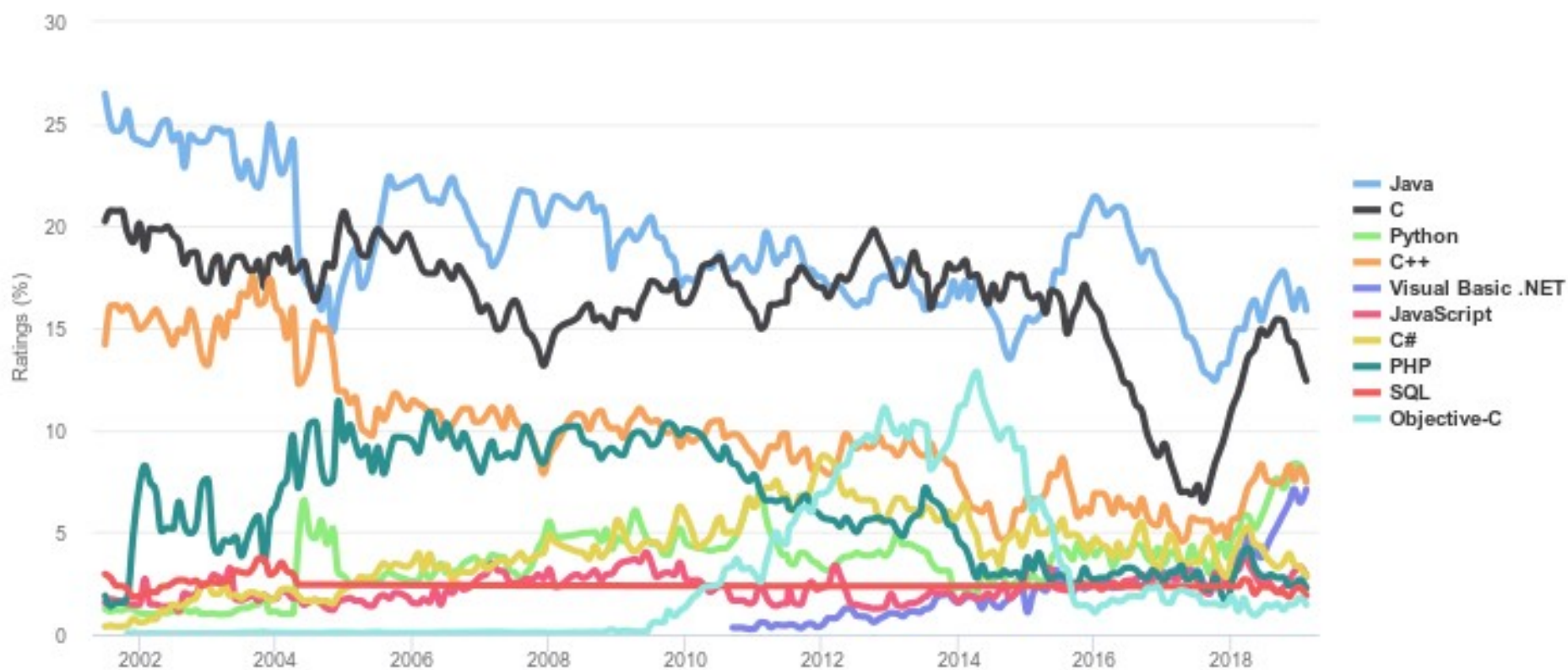
Language Rank	Types	Spectrum Ranking
1. Python		100.0
2. C++		99.7
3. Java		97.5
4. C		96.7
5. C#		89.4
6. PHP		84.9
7. R		82.9
8. JavaScript		82.6
9. Go		76.4
10. Assembly		74.1

<https://spectrum.ieee.org/static/interactive-the-top-programming-languages-2018>

Popularita

TIOBE Programming Community Index

Source: www.tiobe.com

zdroj: http://www.tiobe.com/tiobe_index

Typový systém

- silně typovaný jazyk
  - třídy (class)
  - primitivní typy (int, boolean, char,...)
- "vše" je v nějaké třídě
- neexistují globální proměnné, funkce,...
  - obdoba jsou **static** metody a atributy

Test

```
public class InitTest {  
    static int i = 1;  
    { i+=2; };  
    static { i++; };  
    public static void main(String argv[]) {  
        System.out.println(i);  
        System.out.println(new InitTest().i);  
    };  
};
```

Program vypíše:

- a) 2 4
- b) 1 3
- c) 3 5
- d) 4 4
- e) nelze přeložit

Řešení testu

- správně je a) 2 4
- { ..... } v definici třídy
  - inicializátor
  - provádí se při vytváření nové instance
  - používá se pro inicializaci anonymních vnitřních tříd
- static { ..... }
  - statický inicializátor
  - provádí se při "natažení" třídy do VM
  - může pracovat pouze se **static** prvky třídy

Test 2

```
public class InitTest {
    static int i = 1;
    { i+=2; };
    public InitTest() {
        System.out.println(i++);
    }
    static { i++; };
    public static void main(String argv[]) {
        System.out.println(i);
        System.out.println(new InitTest().i);
    };
};
```

Výsledek:

- a) 1 3 5
- b) 2 3 5
- c) 2 4 5

Řešení testu 2

- správně je C) 2 4 5
- inicializátor se provádí před konstruktorem
- nejdříve se inicializuje předek
  - inicializátory a konstruktor

Výjimky a inicializátory

- inicializátory mohou "vyhazovat" pouze výjimky, které jsou definovány v konstruktorech
  - musí být definován alespoň jeden konstruktor
- inicializátory anonymních tříd mohou vyhazovat jakékoliv výjimky
  - třída se vytváří pouze jednou
  - není problém výjimku odchytit / deklarovat

Statické inicializátory

- musí skončit normálně
  - jinak nelze přeložit
- prováděny v pořadí podle výskytu ve zdrojovém souboru
- nemohou obsahovat **return**
  - nelze přeložit

Viditelnost ve třídách

- lze změnit viditelnost elementů v potomcích?
  - např.

```
class A { public void foo() {} }  
class B extends A { private void foo() {} }
```

- viditelnost lze „zmírnit“ ale nelze „zprísnit“
- proč

- pokud by bylo

```
class A { public void foo() {} }  
class B extends A { private void foo() {} }
```

- pak by šlo následující

```
A a = new B();  
a.foo();
```


Typové změny

- covariantní změna – ze specifického na obecnější
- contravariantní – obráceně

- pole v Javě jsou kovariantní

```
Number[] numbers = new Number[3];  
numbers[0] = new Integer(10);  
numbers[1] = new Double(3.14);  
numbers[2] = new Byte(0);
```

```
Integer[] myInts = {1, 2, 3, 4};  
Number[] myNumbers = myInts;
```

```
Object obj = myNumbers;
```

- co se stane, pokud zkusíme následující?
`myNumbers[0] = 3.14;`

Covariance

- `myNumber[0] = 3.14;`
  - lze přeložit
  - výjimka za běhu

JAVA

Reflection API

Přehled

- Reflection
  - Mění strukturu/stav objektů
- Introspection
  - Zkoumá strukturu objektů
- umožňuje
  - zjišťování informací o třídách, attributech, metodách
  - vytváření objektů
  - volání metod
  - ...
- balík `java.lang.reflect`
- třída `java.lang.Class`

java.lang.Class<T>

- instance třídy **Class** reprezentuje třídu nebo interface v běžícím programu
- primitivní typy také reprezentovány jako instance třídy **Class**
- nemá žádný konstruktor
- instance vytvářeny automaticky při natažení kódu třídy do JVM
  - třídy jsou natahovány do JVM až při jejich prvním použití
- od Java 5 generický typ
  - T – typ třídy reprezentované instancí **Class**
    - př. pro **String** ~ **Class<String>**
    - pokud nelze určit, tak **Class<?>**

java.lang.Class<T>

- získání instance třídy **Class**
  - `getClass()`
    - metoda na třídě `Object`
    - vrátí třídu objektu, na kterém je zavolána
  - literál `class` (představuje *expression* typu `Class`)
    - `JmenoTridy.class`
    - třída pro daný typ
  - `Class.forName(String className)`
    - statická metoda
    - vrátí třídu daného jména
  - pro primitivní typy
    - statický atribut `TYPE` na wrapper třídách
      - `Integer.TYPE`
    - literál `class`
      - `int.class`

java.lang.Class<T>

- typ po získání instance

```
String s = "hello";  
Class<String> clazz1 = s.getClass();
```

```
Class<String> clazz2 = String.class;
```

```
Class<Integer> clazz3 = int.class;
```

– ale

```
Class<?> clazz4 =  
    Class.forName("mypackage.MyClass");
```

java.lang.Class<T>

- třídy do JVM natahuje *classloader*
  - `java.lang.ClassLoader`
  - standardní classloader hledá třídy v CLASSPATH
  - lze si napsat vlastní classloader
  - `Class.forName(String className, boolean initialize, ClassLoader cl)`
    - natáhne třídu daným classloaderem a vrátí objekt třídy `Class`
  - `getClassLoader()`
    - metoda na `Class`
    - classloader, kterým byla třída natažena
      - *upozornění*: typ objektu je reprezentována nejen pomocí `Class`, ale také classloaderu, který danou class nahrál
        - podrobně bude později

java.lang.Class<T>: metody

- `boolean isPrimitive()`
- `boolean isArray()`
- `boolean isInterface()`
- `boolean isEnum()`
- `boolean isAnnotation()`
  - test, zda třída reprezentuje primitivní typ resp. pole resp. interface resp. enum resp. anotace
- `boolean isInstance(Object o)`
  - test, zda daný objekt je instancí třídy
  - ekvivalent k operatoru `instanceof`
- `boolean isAssignableFrom(Class<?> cls)`
  - test, zda tato třída/interface je stejná nebo nadtřída/nadinterface `cls`
  - tj. zda objekt typu `cls` lze přiřadit do proměnné typu třídy, na níž je metoda volaná

java.lang.Class<T>: metody

- `String getName()`
  - vrátí jméno třídy (interfacu,...)
  - pro primitivní typy vrátí jeho jméno
  - pro pole vrátí řetězec začínající znaky [(tolik, kolik má pole dimenzí) a pak označení typu elementu
Z..boolean, B..byte, C..char, D..double, F..float, I..int, J..long, S..short, Lclassname..třída nebo interface

```
String.class.getName() // vrátí "java.lang.String"  
byte.class.getName() // vrátí "byte"  
(new Object[3]).getClass().getName()  
// vrátí "[Ljava.lang.Object;"  
(new int[3][4][5][6][7][8][9]).getClass().getName()  
// vrátí "[[[[[[[[I"
```

java.lang.Class<T>: metody

- Package `getPackage()`
  - vrátí balík, ve kterém je třída definovaná
  - `java.lang.Package`
    - informace o balíku
- `Class<? super T> getSuperclass()`
  - vrátí předka třídy
  - pro třídu `Object`, primitivní typy a interface vrací `null`
- `Class<?>[] getInterfaces()`
  - vrátí všechny implementované interface
  - pokud třída neimplementuje žádný interface, vrací pole délky 0
  - pro primitivní typy vrací také pole délky 0

java.lang.Class<T>: metody

- `Method[] getMethods()`
  - vrátí všechny metody třídy (public)
- `Field[] getFields()`
  - vrátí všechny atributy třídy (public)
- `Constructor<?>[] getConstructors()`
  - vrátí všechny konstruktory (public)
- `Method[] getDeclaredMethods()`
- `Fields[] getDeclaredFields()`
- `Constructor<?>[]`
  - `getDeclaredConstructors()`
    - vrátí všechny metody/atributy/konstruktory deklarované ve třídě – nevrátí zděděné prvky

java.lang.Class<T>: metody

- Field getField(String name)
- Field getDeclaredField(String name)
  - vrátí atribut daného jména
- Method getMethod(String name, Class<?>... paramTypes)
- Method getDeclaredMethod(String name, Class<?>... paramTypes)
  - vrátí metodu daného jména a daných typů parametrů
- Constructor<T> getConstructor(Class<?>... paramTypes)
- Constructor<T> getDeclaredConstructor(Class<?>... paramTypes)
  - vrátí konstruktor s danými typy parametrů

java.lang.Class<T>: metody

- `Class<?> getDeclaringClass()`
  - vrátí třídu nebo interface, ve kterém je třída/interface deklarována
  - pro vnitřní třídy
- `Class<?>[] getClasses()`
  - vrátí třídy/interface deklarované ve třídě nebo nadtřídách
- `Class<?>[] getDeclaredClasses()`
  - vrátí třídy/interface deklarované ve třídě
- `Class<?> getComponentType()`
  - vrátí typ elementů pole
  - pokud objekt není pole, vrací null

java.lang.Class<T>: metody

- `public URL getResource(String name)`
- `public InputStream getResourceAsStream(String name)`
  - načte nějaký „zdroj“
    - obrázky, ..., cokoliv
  - data načítá classloader => načítání se řídí stejnými pravidly jako načítání tříd
  - jméno „zdroje“ ~ hierarchické jméno jako u tříd
    - oddělovací tečky jsou nahrazeny lomítky ' / '
- `T cast(Object o)`
  - od Java 5
  - v JDK 1.4 a níže by neměla význam
- `T[] getEnumConstants()`
  - vrátí pole konstant enumu
    - pokud nereprezentuje enum, vrátí null

java.lang.Class<T>: instance

- `T newInstance()`
  - vytvoří novou instanci dané třídy
  - použije se konstruktor bez parametrů
    - jako by se použilo `new Trida()`
  - **deprecated** od Java 9
    - náhrada
`getDeclaredConstructor().newInstance()`
- vytváření nových instancí od třídy pomocí jiných konstruktorů
  - třída `java.lang.reflect.Constructor<T>`

Modifikátory

- `int getModifiers()`
  - metoda na `java.lang.Class`
  - vrátí modifikátory zakódované do integeru
- `java.lang.reflect.Modifiers`
  - dekódování integeru s modifikátory
  - statické metody
    - `boolean isPublic(int mod)`
    - `boolean isStatic(int mod)`
    - `boolean isSynchronized(int mod)`
    - ....
    - `void toString(int mod)`
      - vrátí řetězec s modifikátory v integeru

java.lang.reflect.Field

- informace o atributech
- přístup k atributu
- metody
  - `String getName()`
    - jméno atributu
  - `Class<?> getType()`
    - typ atributu
  - `int getModifiers()`
    - modifikátory
  - `Class<?> getDeclaringClass()`
    - které třídě atribut patří

java.lang.reflect.Field

- získávání hodnoty atributu
  - `Object get(Object obj)`
    - vrátí hodnotu atributu v objektu `obj`
    - pokud je atribut primitivního typu, pak je hodnota vrácena v odpovídajícím wrapper typu
  - `boolean getBoolean(Object obj)`
    - vrátí hodnotu boolean atributu v objektu `obj`
  - `int getInt(Object obj)`
    - vrátí hodnotu int atributu v objektu `obj`
  - ...
- nastaví hodnoty atributu
  - `void set(Object obj, Object value)`
    - nastaví hodnotu atributu v objektu `obj` na hodnotu `value`
  - `void setInt(Object obj, int v)`
  - `void setBoolean(Object obj, boolean b)`
  - ...

java.lang.reflect.Method

- `String getName()`
- `Class<?> getDeclaringClass()`
- `int getModifiers()`
- `Class<?> getReturnType()`
  - návratový typ metody
- `Class<?>[] getExceptionTypes()`
  - pole s typy výjimek, které může metoda vyhodit
- `Class<?>[] getParameterTypes`
  - pole s typy parametrů
  - v pořadí, v jakém jsou deklarovány

java.lang.reflect.Method

- `Object invoke (Object obj, Object... params)`
  - na objektu `obj` zavolá metodu
  - `params` – parametry volání metody
    - pokud je metoda bez parametrů, pak `params` může být `null` nebo pole délky 0
    - pořadí parametrů v jakém jsou deklarovány
    - hodnoty primitivních typů jsou v příslušné wrapper třídě
  - vrací návratová hodnotu volání metody
    - hodnoty primitivních typů jsou v příslušné wrapper třídě

java.lang.reflect.Constructor<T>

- `String getName()`
- `Class<T> getDeclaringClass()`
- `int getModifiers()`
- `Class<?>[] getExceptionTypes()`
- `Class<?>[] getParameterTypes()`
- `Object newInstance(Object... params)`
  - vytvoří novou instanci třídy
  - pro parametry platí vše jako u metody `invoke()`

java.lang.reflect.Executable

- od Java 8
- Method `a` Constructor **dědí od** `Executable`
- **nové metody**
  - `public int getParameterCount()`
    - počet parametrů
  - `public Parameter[] getParameters()`
    - parametry
  - ...
- `Parameter`
  - od Java 8
  - `public String getName()`
    - jméno parametru
      - v Java ≤ 7 nelze jméno parametru získat

java.lang.reflect.Array

- **statické metody pro přístup k polím**
- `Object newInstance(Class<?> componentType, int length)`
  - **vytvoří jednorozměrné pole**
- `Object newInstance(Class<?> componentType, int[] dimensions)`
  - **vytvoří vícezměrné pole**
- `Object get(Object array, int index)`
- `int getInt(Object array, int index)`
- ...
- `void set(Object array, int index, Object val)`
- `void setInt(Object array, int index, int val)`

Reflexe vs. generické typy

- Introspekce probíhá během runtime
  - pozor na *type erasure*

```
class MethodTrouble<T> {  
    void lookup(T value) {}  
}
```

```
Class<?> c = (new MethodTrouble<Integer>()).getClass();  
Method m = c.getMethod("lookup", Integer.class);
```

Reflexe vs. generické typy

- Class implementuje interface

`GenericDeclaration`:

- `TypeVariable<?>[] getTypeParameters()`
  - vrací seznam generických parametrů deklarovaných danou třídou.
    - lze získat
      - upper bound (***T extends něco***)
      - kde je parametr deklarovaný
    - pozor lower-bound (***T super něco***) nelze specifikovat u typů!

Anotace

- Class implementuje interface `AnnotatedElement`
  - implementován také třídami `Field`, `Method`, `Package`
  - `Annotation[] getAnnotations()`
    - vrací všechny anotace
  - `Annotation[] getDeclaredAnnotations()`
    - vrací všechny anotace, které byly deklarovány na dané třídě. Ignoruje zděděné anotace.
  - `<T extends Annotation> T getAnnotation(Class<T> annotationType)`
    - vrací anotaci požadovaného typu (např. `Override.class`) definovanou na dané třídě a nebo `null`

Reflexe a moduly

- `Class<?> Class.forName (Module m, String name)`
- metoda na `Class`
  - `Module getModule ()`
- `java.lang.Module`
  - `String getName ()`
  - `Set<String> getPackages ()`
  - `ModuleDescriptor getDescriptor ()`
  - ...
  - podrobně později

K čemu je to vše dobré?

- Pluginy
  - Dynamic loading, instantiation
  - Adaptační rozhraní
- Zpracování anotací za běhu
  - viz EJB, Spring, Hibernate
- Patchování/debugování kodu
  - přístup k non-public atributům (viz *Field.setAccessible(true)*),
  - Runtime code generation
- Proxies

java.lang.reflect.Proxy

- vytváření dynamických proxy tříd
  - třída implementující nějaký daný interface a volá metody na nějakém jiném objektu (typicky s nekompatibilním interfacem)
- `static Object newProxyInstance(ClassLoader loader, Class<?>[] interfaces, InvocationHandler h)`
  - `interfaces` – pole interfaců, které má proxy implementovat
  - `h` – objekt zodpovědný za volání metod
- `InvocationHandler`
  - interface s jednou metodou
  - `Object invoke(Object proxy, Method method, Object[] args)`

java.lang.reflect.Proxy

- příklad

```
InvocationHandler handler = new  
    MyInvocationHandler(...);
```

```
Foo f = (Foo)  
Proxy.newProxyInstance(Foo.class.getClassLoader(),  
    new Class[] { Foo.class }, handler);
```

Pluginy – příklad

```
interface Plugin {  
    void foo();  
}
```

```
class P1 implements Plugin {  
    public void foo() {...}  
}
```


Pluginy – příklad (pokrač.)

```
class Main {
    private Plugin[] initPlugins(String[] namesOfPluginsClasses) {
        ArrayList<Plugin> ps = new ArrayList<>();
        Class pluginIface = Plugin.class;
        for (String name : namesOfPluginClasses) {
            Class cls = Class.forName(name);
            if (cls.isArray() || cls.isInterface() ||
                cls.isPrimitive() || ...) { // report error
                continue;
            }
            if (!pluginIface.isAssignableFrom(cls)) {
                //report error
                continue;
            }
            ps.add(cls.newInstance());
        }
        return ps.toArray(new Plugin [ps.size()]);
    }
    ...
}
```


Verze prezentace AJ01.cz.2019.01

Tato prezentace podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Neužívejte komerčně 4.0 Mezinárodní License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).